

Offentlig upphandling som miljöpolitiskt styrmedel

1:a december 2015

Upphandling 24

Sofia Lundberg

Per-Olov Marklund

SNS – rapport NR 30, 2015.

Varför GPP?

- Utgångspunkten är den offentliga sektorns "marknadsmakt"
 - Den offentliga sektorns inköp motsvarar i genomsnitt 16 % av BNP bland EU:s medlemsländer. I Sverige omsätts ca 600 miljarder kronor/år
- Med "marknadsmakt" ANTAS offentlig sektor kunna styra produktion och konsumtion i en mindre miljöbelastande riktning.

Syfte

- Utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv:
 - Analysera förutsättningarna för offentlig upphandling att verka som ett miljöpolitiskt styrmedel.
 - Fokus på offentlig upphandling som STYRMEDEL

Vilken typ av styrmedel är GPP?

- Städtjänster – GPP främst administrativt/kvantitativt i praktiken
 - Bygger på direkta regleringar och kontroll
 - Gränsvärden
 - Viss teknik

Utvärdering av styrmedel

- KOSTNADSEFFEKTIVITET
 - Åtgärda miljöproblem till lägsta kostnad
- MÅLEFFEKTIVITET
 - Mätbara miljöeffekter som på förhand är förutsägbara
- VIKTIGT! Effektivitetsbegreppen har inget med den miljöpolitiska ambitionen att göra. VI IFRÅGASÄTTER INTE MÅLEN

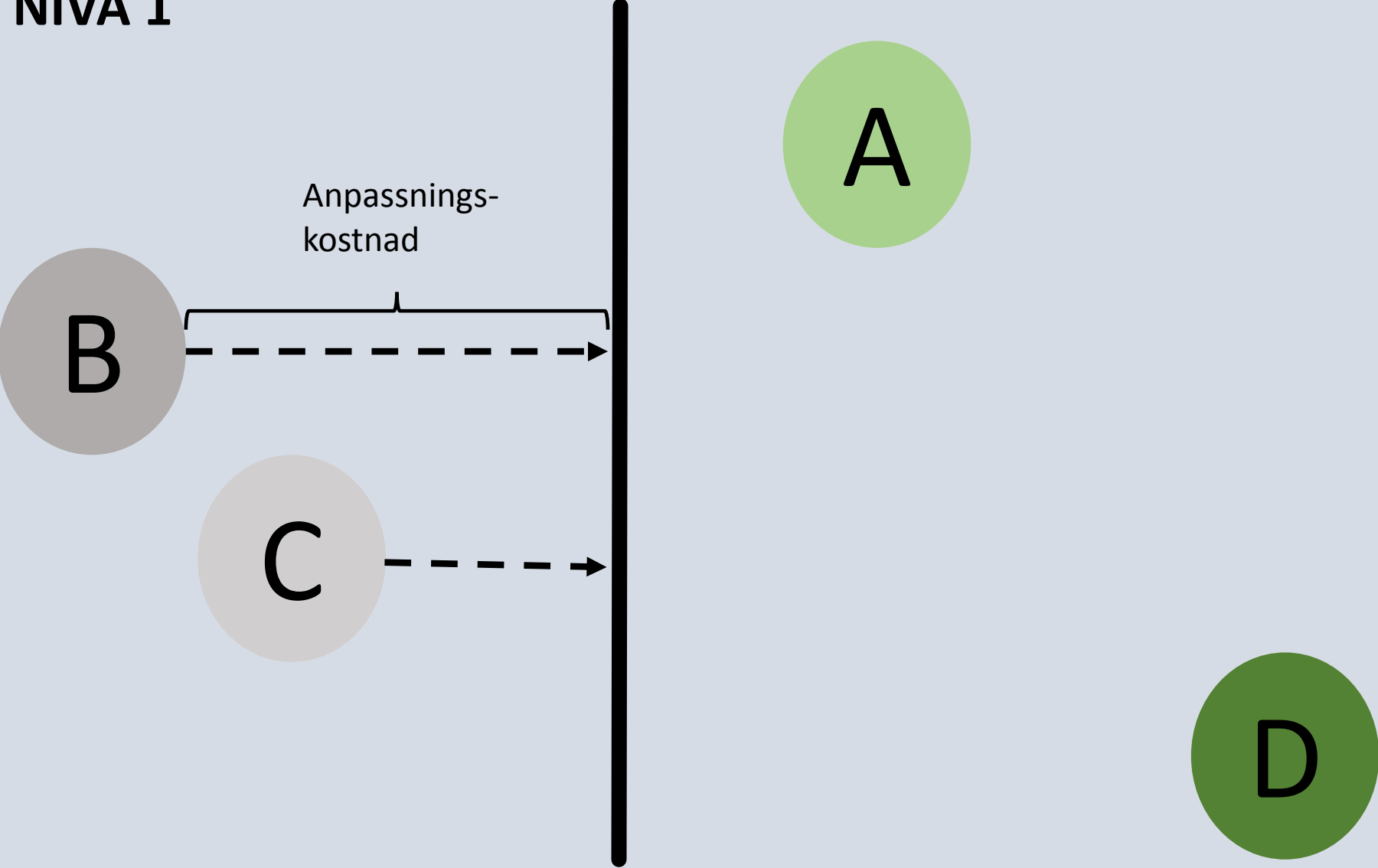
Hur går det till i praktiken?

Krav och kriterier anger den miljöpolitiska ambitionen.

Biter de inte för vi inte miljöpolitik.

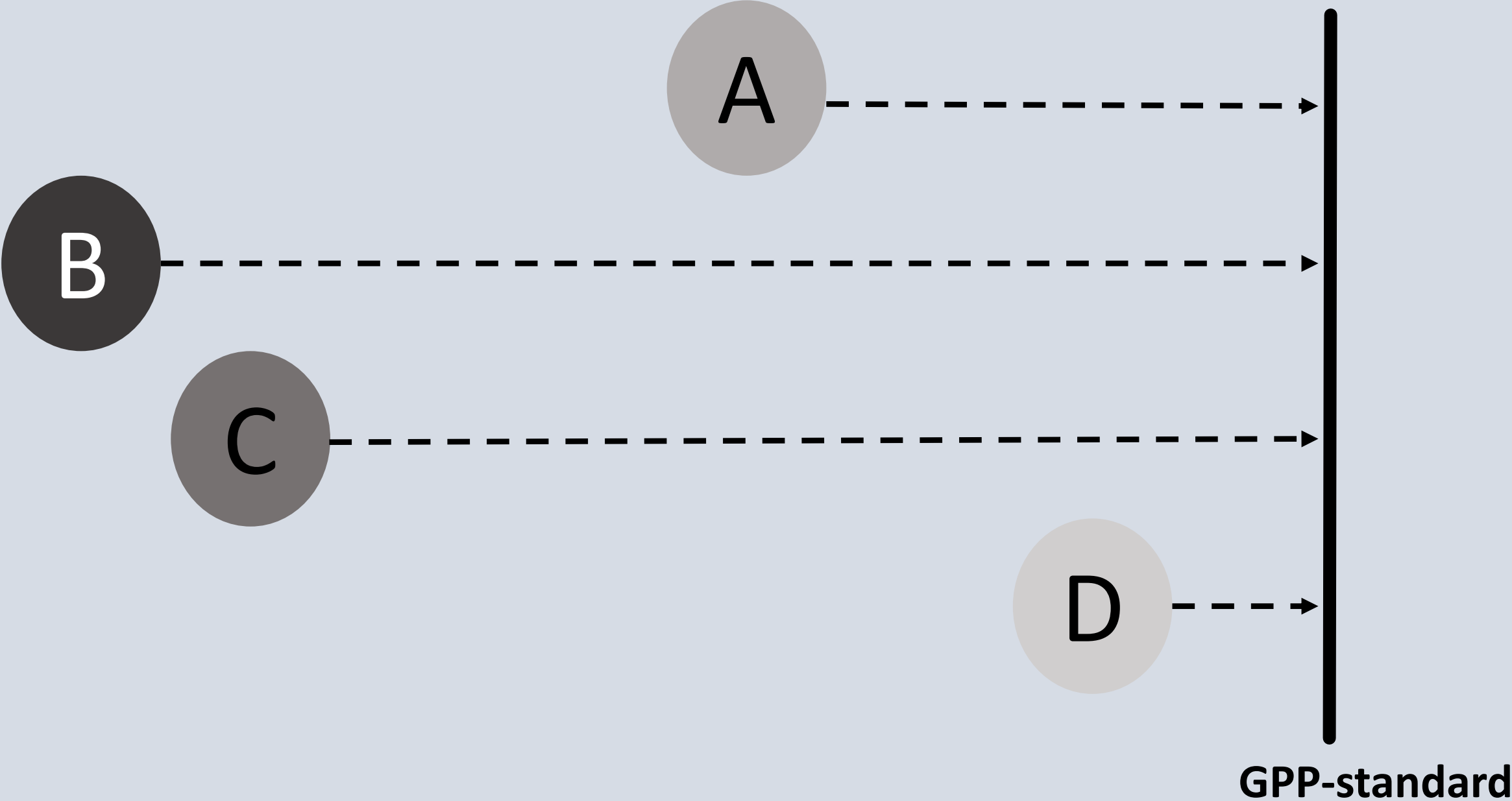
Vi för miljöpolitik när vi skapar incitament till omställning.

NIVÅ 1

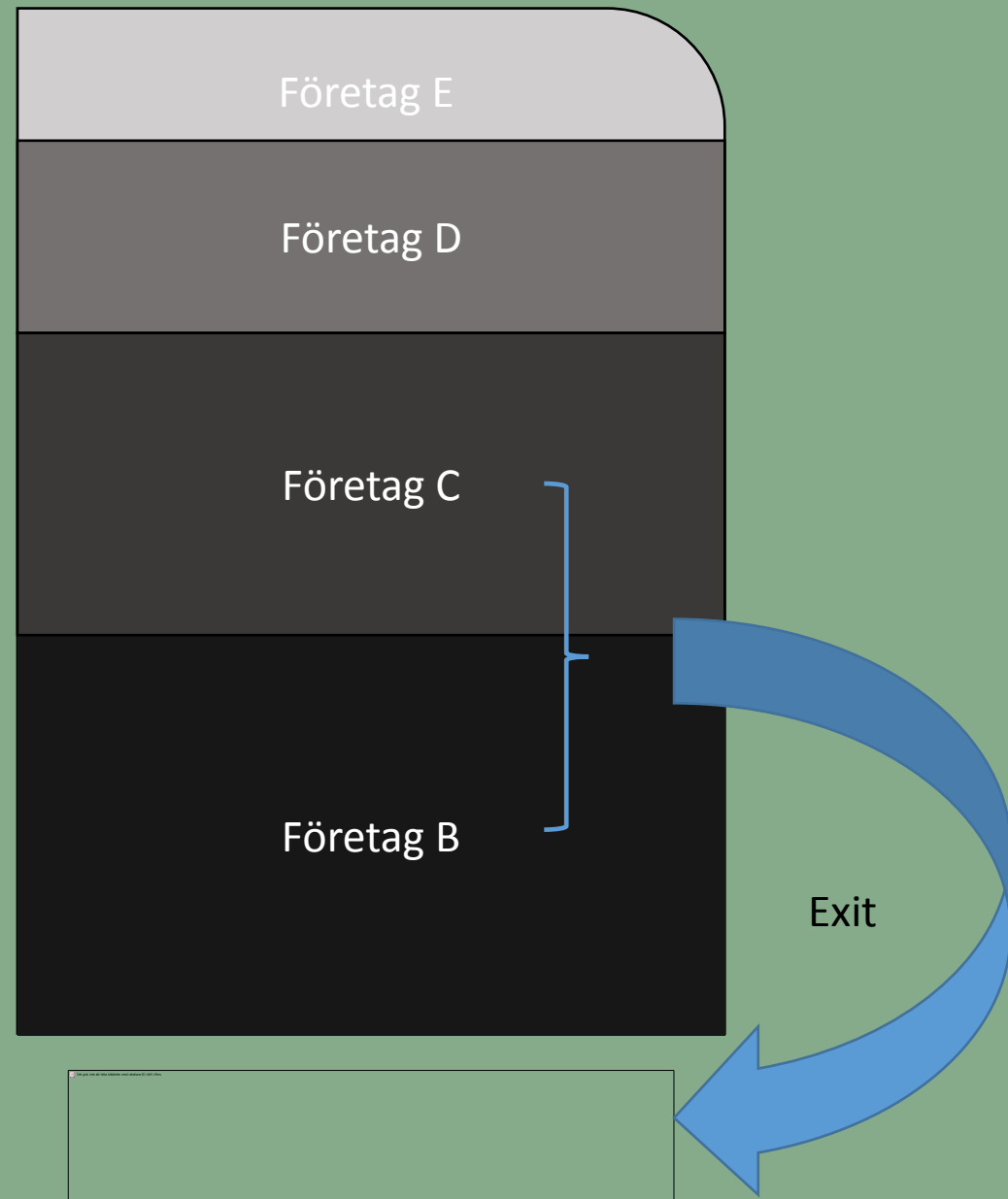
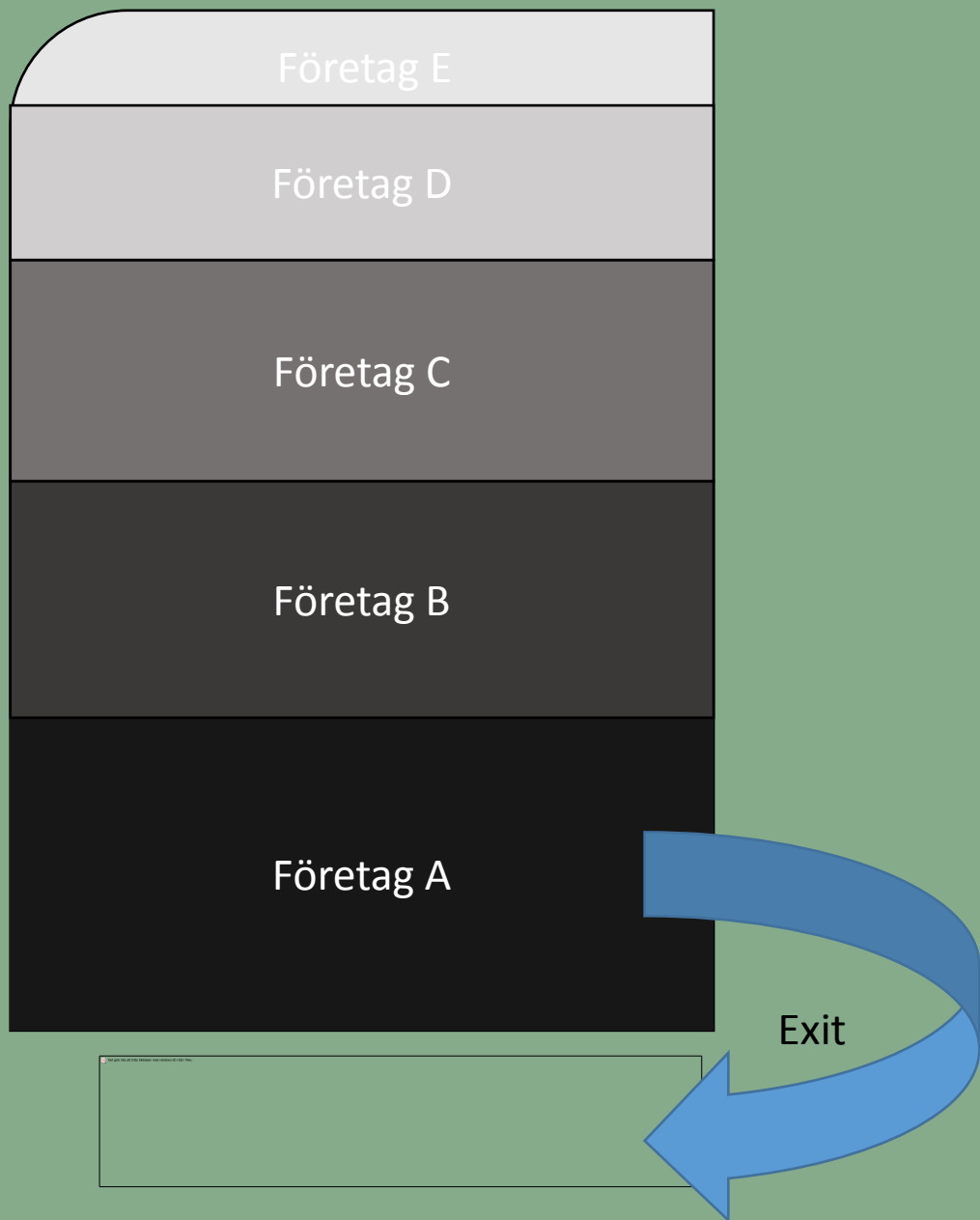

GPP-standard

NIVÅ 3

Kvantifierat miljökvalitetsmål – utsläppsreduktion

Data – Städtjänster (1)

- Data baserat på upphandlingsdokument från 2009-2010 (VISMA/OPIC)
- 337 upphandlingar
- 722 kontrakt
- 4 699 anbud från 341 olika potentiella leverantörer

- I ca 50 % av upphandlingarna utvärderas anbuden baserat på lägsta pris/ekonomiskt mest fördelaktiga anbud

Data – Städtjänster (2)

- 26 miljörelaterade krav grupperat i 6 olika kategorier

<i>Miljöledning</i>	Miljöledningssystem, ISO 14000-serien och liknande	61 %
<i>Märkning</i>	Miljömärkning av produkter t.ex. Svanen	62 %
<i>Fordon</i>	Krav på fordon, bränsle eller däck	3 %
<i>Kemikalier</i>	Kemikalieinspektionens begränsningslistor, förteckningar över vilka kemikalier som används etc.	72 %
<i>Uppföljning</i>	Särskilda rutiner för uppföljning av att miljökraven efterlevs	10 %
<i>Övrigt</i>	Annat än det som ovan beskrivits	48 %

Statistisk analys

- Analys av hur de 6 miljöpolitiska variablerna påverkar:
 1. Sannolikheten att en potentiell leverantör lämnar anbud i en upphandling (eller ett kontrakt)
 2. Antalet budgivare (Konkurrensgrad)
 3. Sannolikheten att en anbudsgivare kvalificerar sig för utvärdering av sitt anbud

Miljöhänsynens effekter

	Beslut att delta	Kvalificering	Antal anbud
Miljökrav med positiv eller negativ effekt	Märkning (+) Miljöledningssystem (-)	Uppföljning (+) Kemikalier (-) Miljöledningssystem (-)	Fordon (+) Miljöledning (-)
Miljökrav utan effekt	Fordon Uppföljning Övrigt Kemikalier	Fordon Märkning Övrigt	Märkning Kemikalier Övrigt Uppföljning

Delta 3,7 procentenheter lägre sannolikhet
Kvalificering 8 procentenheter lägre sannolikhet

10 %

Sammanfattning

(1)

- Inte ett kostnadseffektivt styrmedel
- Inte ett måleffektivt styrmedel
- Är det ett verksamt styrmedel? STYR DET?
- Behövs empirisk forskning på GPP

Sammanfattning

(2)

- Resultatet tyder generellt på att miljöhänsyn i upphandling av städtjänster inte styrde 2009-2010
 - En förklaring skulle kunna vara att miljökraven är lågt satta
 - Vilket illustrerar det poänglösa med att räkna antalet gröna krav i offentlig upphandling, vilket förekommer i studier
- Ställ tuffare krav?
 - Och betala ett högre pris för den upphandlade produkten pga. leverantörens anpassningskostnad och försämrade konkurrensgrad